

Møte med barn i krise - første fase av etterforskningen

Marion Zoe Ørseng
Psykologspesialist
Statens Barnehus, Sør-Øst PD

Pob. Inger-Lise Brøste
etter- og videreutdanning,
etterforskningsseksjonen
Politihøgskolen Oslo

Politiets møte med Lars og andre barn er viktig !

- Barns rettsikkerhet – rett til å bli hørt !
- Barn kan gi god og viktig informasjon – sentrale vitner.
- "Friskt i minnet" - skal barn måtte vente til tilrettelagte avhør (TA) – er det "fairplay"?
- "Døra står på gløtt"- "Window of opportunity" - avdekking – få hjelp !

Grunnloven § 104 – ikke valgfag for noen av oss.... !

*Barn har krav på respekt for sitt menneskeverd. **De har rett til å bli hørt i spørsmål** som gjelder dem selv, og deres mening skal tillegges vekt i overensstemmelse med deres alder og utvikling.*

*Ved handlinger og avgjørelser som berører barn, skal **barnets beste** være et grunnleggende hensyn.*

*Barn har rett til **vern om sin personlige integritet**. Statens myndigheter skal legge forholdene til rette for barnets utvikling, herunder sikre at barnet får den nødvendige økonomiske, sosiale og helsemessige trygghet, fortrinnsvis i egen familie.*

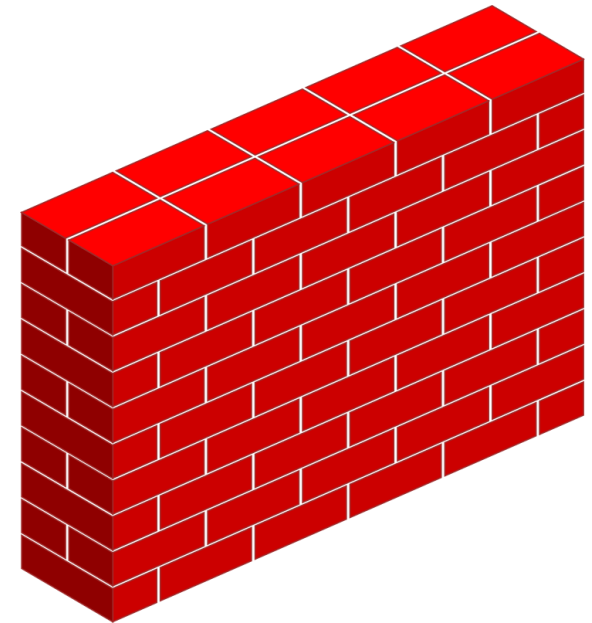
Ulike barrierer/hindringer i første fase- erfaringer

Ytre hindringer :

- Politiets ressurser/ tid på stedet
- Kaotisk situasjon for patruljen – «knyttneve til silkehanske...»
- Barnets reaksjoner – hva gjør jeg ?

Indre hindringer :

- Redd for å påvirke etterforskningen negativt
- Usikkerhet i forhold til om barnet kan ta skade av det
- Barnets lojalitet til foreldrene – etiske dilemma
- Tør ikke – ”dette er ukjent grunn - kan ikke nok om barn”
- Synet på barn - holdninger

Våre erfaringer ligner forskning eks...

- Øverlien & Aas (2016)
- Retningslinjer som ikke helt stemmer med hverandre
- Føler seg usikre
- Spesialist oppgave
- Kan ødelegge for tilrettelagte avhør
- Lojalitetskonflikten barna kan oppleve – uetisk å innhente info i en slik situasjon

Kunnskap om barns reaksjoner i krise,

- Viktig kunnskap for patruljene og deres ledere

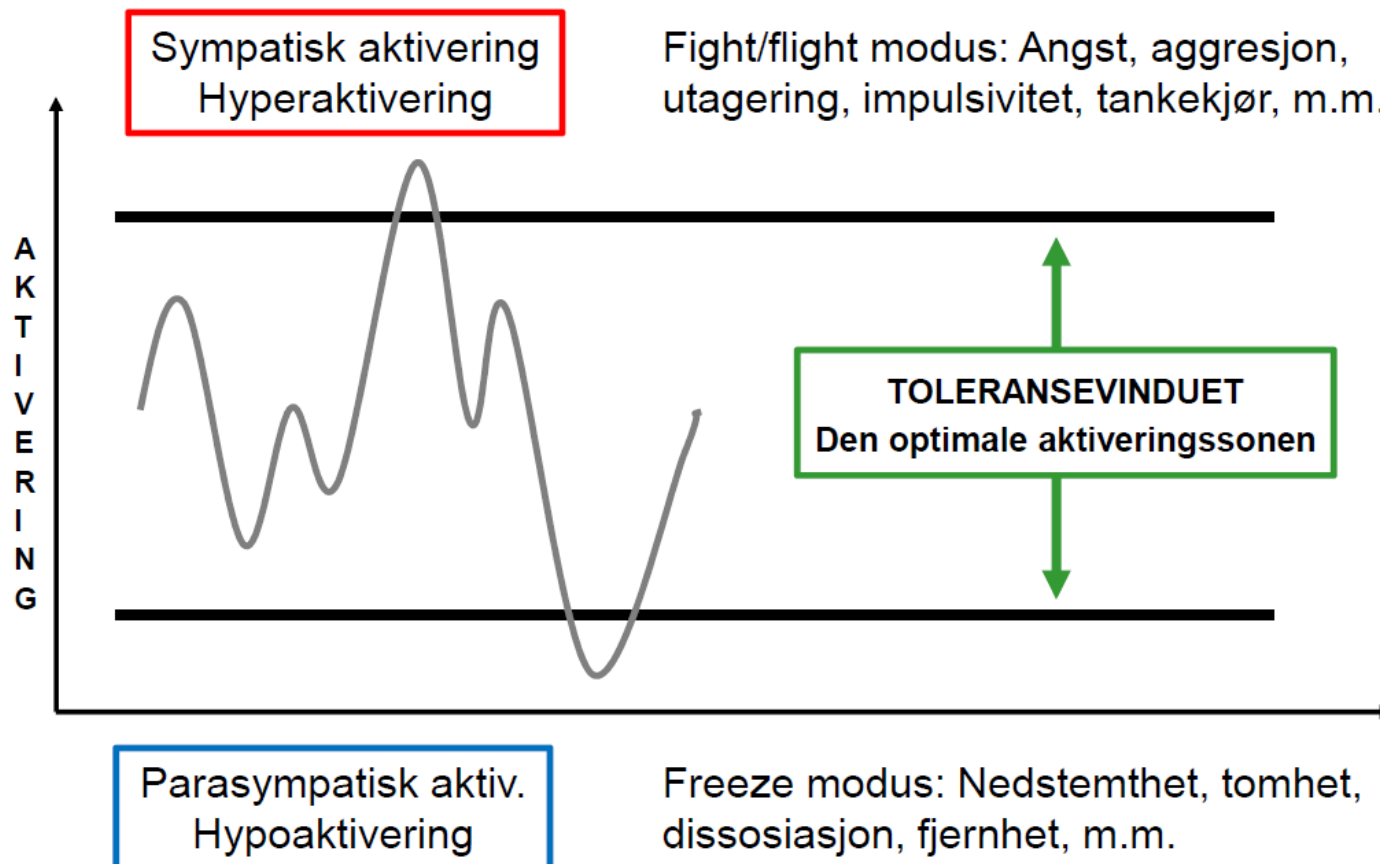
Akutte reaksjoner

- Sterke følelsesmessige og kroppslige reaksjoner
- Sjokk, nummenhet, uvirkelighetsfølelse
- "Fravær" av reaksjoner
- Sterke sanseinntrykk
- Endret tidsopplevelse
- Både svekket og skjerpet hukommelse

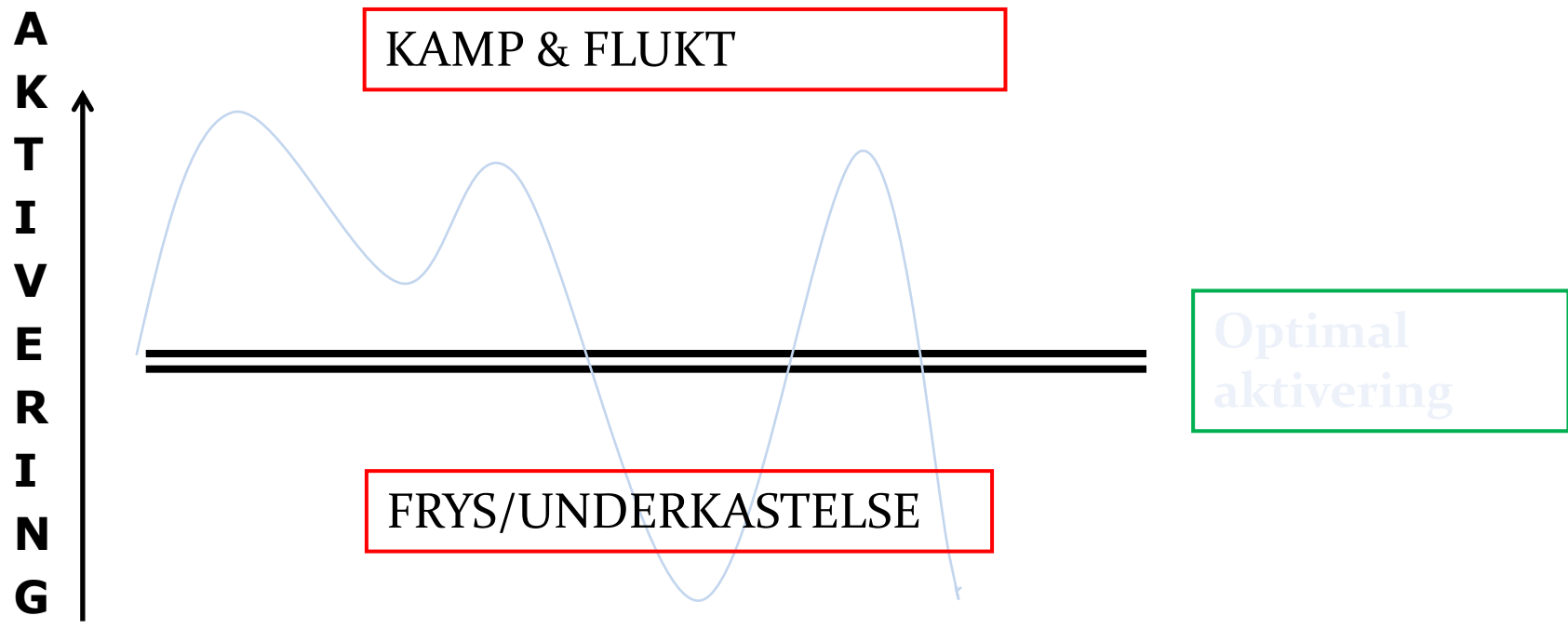

Toleransevinduet, et nyttig verktøy

Traumer kan gjøre vinduet enda smalere

Det skal veldig lite til, før man havner utenfor toleransevinduet!

Ingen samtale er lik- ingen situasjon er lik, og ingen to mennesker er like

Heine Stenkopf, fagleder RVTS Sør

Fem barnefaglige prinsipper

- 1) Å gjenopprette en opplevelse av ro
- 2) Trygghet
- 3) Å videreføre sosiale relasjoner og være en del av sosiale fellesskap
- 4) Mulighet til å påvirke egen situasjon
- 5) Håp for fremtiden.

Trygghet
Forståelse
Forutsigbarhet
Involvering

Hvordan få kontakt med barn i krise?

- "Ro smitter".
 - Snakk og beveg deg rolig, stemmebruk
 - Hvordan roer du deg selv ned først?
- Omsorgshandlinger
 - gi en jakke/teppe,
 - noe å drikke/spise ol
- Let etter felles fokus for å få kontakt;
 - Se/ta på gjenstand i rommet/
 - tell farger/se på mobilen (vekk sanser)
 - se ut av vindu/beveg/strekk dere/gjesp sammen el (regulering)

Hvordan få kontakt med barn i krise ?

- Bruk enkle ord og forklar hva som skjer og hvorfor (viktig med mening og sammenheng)
- VURDER om dere har kontakt, om den andre virker "trygg nok" til å snakke med deg
- Sjekk ut om barnet har fått med seg informasjonen, gjenta informasjon

Barn kan spørres ut om hendelsen:

- Når de *ikke* er sterkt fysiologisk aktiverte
- Når de føler seg trygge og ivaretatt av deg
- Når de samtykker i at det er ok

Tilbake til det politifaglige - som omfatter barnvernsvakta også...

Når oppdraget er etterforskning PPS – politiarbeid på stedet

Oppdrag med barn – i to spor

Politoloven

Straffeprosessloven

<ul style="list-style-type: none">• Ulykker• Rus• Psykiatri• Familiekonflikter• Omsorgssvikt• Bråk• Dødsfall	
--	--

<ul style="list-style-type: none">• Familievold § 282• Seksuelle overgrep• Kroppsskader• Drap• Kroppskrenkelser ol• Narkotika• Ran	
--	--

Samtaler

Avhør på stedet

Avhør av barn som vitner og fornærmede

Straksavhør av barn/andre særlige sårbare

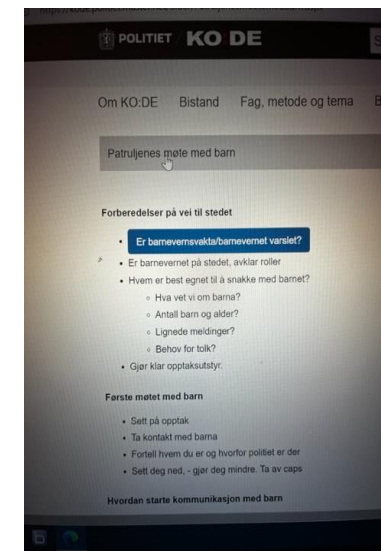
- Første enhet på stedet/møter på vakta
- Vite nok til å gi saken riktig prioritet/sikkerhet/risiko
- Fra samtale til avhør- utløser rettigheter
- Riksadvokatens brev av 27.6.14 – avhør av barn
- Riksadvokatens direktiver av 21.10.15 – tilrettelagte avhør

Tilrettelagte avhør av barn/andre særlige sårbare

- Gjennomføres av særlig skikket person
- Avhørsleder + barnehus
- Strpl § 239 a-f
- P.I § 8-12
- Forskrifter om tilrettelagte avhør
- Riksadvokatens direktiver av 21.10.15 – tilrettelagte avhør

Patruljene vil ha ulik tid til forberedelse

- Etablere felles situasjonsforståelse – roller/ansvar
- Varsle barnevernsvakta eller barnevernstjenesten, avklar oppmøtested.
- Opplysninger om familien
 - Antall barn og alder?
 - Er familien kjent for politiet fra tidligere?
 - Behov for tolk?
- Hent frem tiltakskort _PPS – avhør_ avhør av barn
- Opptaksutstyr - lyd/bilde – etterprøvbart !

Første møtet med Lars i gangen

- Kort, tydelig og **varmt**... hvem dere er og hva som skal skje
- Hvordan kan Lars vente og skjermes - tenke raskt ...
- Sikre og hjelpe/redde liv først
- Så kan dere hjelpe Lars

"Vi skal snart hjelpe deg, løp inn på rommet ditt og vent der så skal vi hjelpe mamma...."

Kontaktetablering – «fra knyttneve til silkehanske»

Er det noe rundt dere som dere kan snakke om ? Leker, Liverpool, spill på telefonen?

Noen gode « sjekkpunkter « TA avhørere bruker:

- Blikk kontakt ?
- Barnet forteller - dialog oppstår
- Barnet tar selv initiativ.... « du, vet du hva ...»

Svarer barnet med bare ja, nei eller er helt stille - er det nok ikke så lett å komme inn på krevende tema....

Husk lydopptak fra du går inn i rommet....

Vi må vite forskjellen på en samtale og avhør

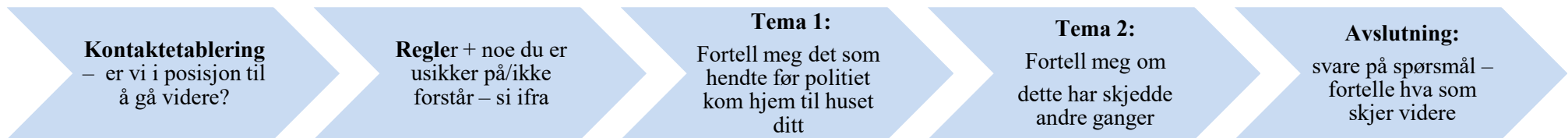
Patruljen kan stille innledende spørsmål for å avklare hva dette handler om - akkurat som med voksne !

Når du begynner å stille «rettede» spørsmål er du over i avhør og barnet skal gis rettigheter

Eks på gangen i PPS avhør med barn

Noen råd

- Start lydopptak asap – etterprøvnbarhet avgjørende for prosessen videre
- Bruk kunnskapen du allerede har fra avhør av voksne

Bare prøv å gjøre det enkelt slik at barn kan forstå 😊

Vurder hvor mye info dere trenger fra barnet

Nok til å forstå situasjonen – hva saken dreier seg om.

- Er det behov for akutt sporsikring-taktisk /teknisk ?
- Gi dere og OPS mulighet til å gi saken riktig prioritet
- Vurdere risiko

Noen tips om hvordan starte kommunikasjonen- dette finner du på PPS

- Fortell hvorfor du er der og hva skal skje
- Spør hva han synes om at politiet kom...om det er noe han lurere på
- Hvis barnet da begynner å fortelle av seg selv om saken, ikke stopp det
 - få på plass reglene så fort som mulig – slik du gjør med voksne..

*« du, før du forteller videre så er det bare en viktig regel jeg må si til deg
alt det du sier til meg må være sant, og alt jeg sier til deg skal også være sant.
Er det noe du er usikker på eller ikke forstår må du si ifra....»*

Flere råd...

- Ta barnet tilbake i fortellingen sin med å si « før jeg måtte si det med reglene, så fortalte du hva som skjedde før du ringte politiet... fortell meg mere om det...»
- Bruk et nøkkelord,- « du fortalte i sted om beltet, fortell mere om det...»
- Barn kan vise deg ting du kan dokumentere med film eller bilder. Dette kan være veldig viktig både for tilrettelagte avhør, etterforskningen generelt og ikke minst barnevernet.

Spørreformer og kommunikasjon

FORTELL

BESKRIV

FORKLAR

HV-SPØRSMÅL

- Lytt aktivt – ikke avbryt – la barnet få tid til å tenke seg om
- Hva skjedde? – Åpne spørsmål – foreslå aldri!
- Oppfordre barnet til å fortelle – men ikke press!

Særlig om øvslutning

- Spør om barnet lurer på noe
- Forklare at det er en annen politi som kanskje må snakke med det på barnehuset for å finne ut mere hvordan han har det.
- Fortelle hva som skjer videre med eks far - hvor han er, at han blir passet på, får mat osv.
- At han mannen som du møtte fra barnevernet vil snakke med deg for å hjelpe deg videre.

Hvem skal/kan/bør være tilstede ved straksavhør av Lars

- Påtaleinstruksen § 8-11 Vitner skal avhøres enkeltvis
- Påtaleinstruksen 8-12 Verge bør, men ikke sånn at de skal
- Påtaleinstruksen § 8-13 Tiltro person, ikke vitne i saken...
- Barnevernet

Oppdrag sammen med barnevernsvakta – etterforskning

- Barnevernsvakta bør få anledning til å være tilstede ved avhør på stedet med tanke på politiets meldeplikt.
- Dersom barnet ikke ønsker at barnevernet er til stede, må barnets ønske veie tyngst.

Oppdrag sammen med barnevernsvakta – etterforskning

- Ikke benytte opplysningene i en samtale med foreldrene i etterkant uten at dette er avklart med politiet....
- Politi /påtalemyndighet kan pålegge barnevernet taushetsplikt etter politiregisterlovens § 35
 - Notoritet om beslutningen om når taushetsplikten er pålagt og når den oppheves.

Hvordan « spille» hverandre gode ? – « trene i fredstid»

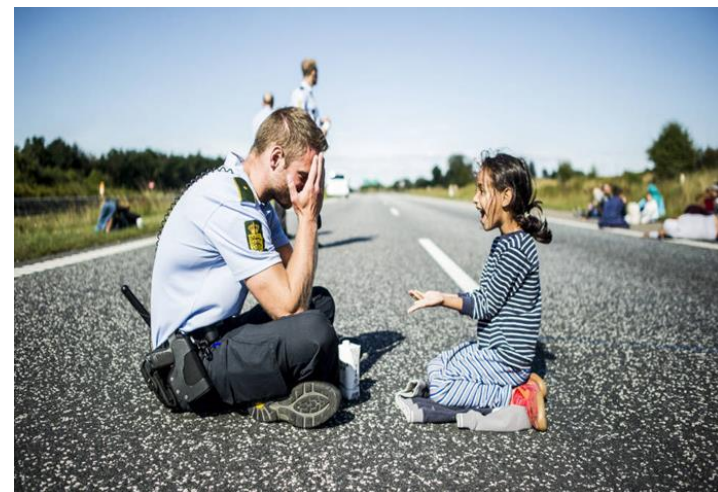
- Trene sammen – case/scenario
- Kjenne hverandres roller og handlingsrom
- Kunnskap + erfaring = handlingskompetanse
- Høy grad av etterprøvbarhet – viktig for barn og foreldres/ mistenkte rettsikkerhet.
- Stopp opp og lær av hva vi gjørder - identifiser de gangene vi er gode sammen !
- Bruk ressursene vi har i opplæring (barnehus, SAMOT, osv)

Lykke til med den beste og viktigste jobben som finnes !!!

Til studentene våre:

- Dere kan utgjøre en forskjell i barns liv
- Dere kan bidra til økt rettsikkerhet for barn
- Dere kan bidra med å stoppe vold – redde liv!

"Ingen kan hjelpe alle, men alle kan hjelpe en"

Inger-Lise Brøste
Detective superintendent/ Politioverbetjent

Politihøgskolen
Etter- og videreutdanningsavdelingen
Etterforskningsseksjonen
Fagansvarlig avhør av barn /
seksualforbrytelser
Tlf. +47 95 09 43 73

Marion Zoe Ørseng
Psykologspesialist i klinisk voksenpsykologi

Seniorrådgiver
Statens barnehus, Sør-Øst politidistrikt

Epost: marion.zoe.andresen@politiet.no
Tlf: 94004180

Aktuell litteratur

- Edvardsen, O. (2019). PIA: Politipatruljens møte med barn som lever med vold i hjemmet: En fenomenologisk studie av politipatruljens praksis (unit.no)
- Mevik, K., Lillevik, O. G. & Edvardsen, O.(2016). Vold mot barn: Teoretiske, juridiske og praktiske tilnærminger. Oslo: Gyldendal Akademiske. Kap. 8
- Randa, A.R.K. (2016). Silkehanske og knyttneve- en kvalitativ studie av polititjenestepersoners møter med voldsutsatte barn. (Mastergradsavhandling). Molde: Høgskolen i Molde. Hentet fra <https://brage.bibsys.no/xmlui/bitstream/handle/11250/2393253/1/Masteroppgave%20Rikke.pdf>

- Vorland, N., & Skjørten, K. (2017). Barn i krise: Samarbeidet mellom barnevern og politi. Oslo: Nasjonalt kunnskapssenter om vold og traumatisk stress. (Rapport 4/2017).
<https://www.nkvts.no/rapport/barn-i-krise-samarbeidet-mellom-barnevern-og-politi/>
- Øverlien, C., & Aas, G. (2016). The police patrols and children experiencing domestic violence. *Police Practice & Research*, 17(5), 434-447.
doi:10.1080/15614263.2015.1086879

Aktuelle rettskilder

- Riksadvokaten. (2014). Avhør av barn (Brev av 27.juni 2014)). Oslo: Riksadvokaten. Hentet fra: <http://www.riksadvokaten.no/filestore/Dokumenter/2014/img-630133403-0001.pdf>
- Riksadvokaten. (2015). Tilrettelagte avhør- direktiver og retningslinjer (Direktiv av 21.oktober 2015). Oslo: Riksadvokaten. Hentet fra: http://www.riksadvokaten.no/filestore/Dokumenter/2015/201500483_D1_V2.pdf